

ARITZ CIRBIÁN

«Les televisions no poden decidir tot el cinema que es fa en un país»

Produir cinema independent a Catalunya no és fàcil. Els joves creadors catalans han de superar molts obstacles per arribar a la seva meta. Barreres econòmiques però també institucionals. En parlem amb Aritz Cirbián (Barcelona, 1986), que als 29 anys és productor d'«El camí més llarg per tornar a casa», premiada amb el Gaudí a la millor pel·lícula. Aquesta entrevista conté algun 'spoiler'.

Entrevista de Nicolas Tomás

Ja els ha donat temps de pair aquest gran èxit?

—Una mica sí. L'endemà que et donin el Gaudí, el dilluns, caus rodó. El dimarts ja ho vam celebrar una mica amb bona part de l'equip. Ara ja tenim l'agenda plena. D'alguna cosa serveix, en positiu. Notes que és un passet més, un esglaó més...

—**Potser inesperat.**

—Mai pots tenir la seguretat total. Tu vols creure en tu mateix, perquè, si no ho fas tu, no ho faran els altres. Al final, tu saps que la gent vota el que li sembla, ja sigui per la qualitat de la pel·lícula, per amistats o pel que sigui. En general, a l'Acadèmia catalana voten realment el que consideren i senten en aquell moment. També ens hauria agradat que se l'emportés el Borja, que era l'altre que ens feia més il·lusió. Muntatge, guió i direcció sabíem que era molt difícil competint amb *Truman*, que és una gran pel·lícula. Amb el Borja, veient el que havia passat altres anys...

—**Però tenia al davant ni més ni menys que Ricardo Darín.**

—[Riu.] El que passa amb Ricardo Darín és que el tens sempre al davant. Pensàvem: aviam si aquest any els acadèmics estan més cansats de Darín i no l'hi donen. Els desitjos mai no són el

que donem per segur, però és que per segur no donàvem res. De fet, durant la gala ni vam mirar el mòbil i no vam veure que s'havia filtrat.

—**La pel·lícula tampoc no és gens fàcil de pair, per la duresa, per l'angoixa...**

—Ho vaig dir quan vam recollir el premi: la nostra feina és emocionar. Fer riure, fer plorar, és bàsicament el que la gent espera de nosaltres. És el que passa quan tractes un tema com el del dol, que vulguis o no és desagradable i canvia la gent. Pensàvem que per fer una pel·lícula honesta calia fer una pel·lícula que et colpegés, que et fes reflexionar sobre aquesta mena de dolor. Fer una pel·lícula amable seria trampós. I no seria honest.

—**Però acaben entenent tot el que fa el Joel, el protagonista?**

—Ho portem a l'extrem –cap de nosaltres li donaria puntades de peu al gos–, però tampoc ho allunyem tant de la realitat. També és cert que el tema de la violència contra el gos és molt sensible. Per a la majoria de gent sobrepassa el límit de la seva tolerància. Però jo m'hi sento identificat. Està sentint un dolor terrible i ho treu com bonament pot, que és com gestiona les emocions la meitat de la població. Potser és la meitat de la població que no es queixa en els comentaris dels fòrums [riu].

→

ROBERT C. CARRERA

→ —L'altra meitat els deu haver dit de tot...

—La reacció de la gent és molt visceral, com ho és la mateixa pel·lícula. Això ja és un cert èxit. Pràcticament no hi ha indiferència. Hi ha qui ens diu que els hem impactat, els hem flipat i els hem fet reflexionar sobre determinades coses; i després hi ha gent que té una reacció visceral preguntant-nos per què tanta violència i aquestes coses.

«Cal promocionar les pel·lícules com les pel·lícules es mereixen. Als organismes públics els dic que s'atreveixin»

—Tinc entès que una mica sí que està basada en fets reals.

—Tot neix de diverses situacions personals. La primera és un procés de dol personal d'algu molt proper. Durant aquell dol, quan buscava estímuls, de cop i volta és com que se sentia més

viu. Al final és el que fa el Joel a la pel·lícula. La segona és l'anècdota del gos, que és real: en un procés de dol van oblidar-se d'alimentar el gos durant un parell de dies. Finalment, les claus, és una anècdota del mateix rodatge. Allò va passar de veritat: el Borja Espinosa va agafar el gos, que pesava molt, i va marxar de l'escena sense agafar les claus. No estava guionitzat. No vull explicar més per no carregar-me els pocs *spoilers* que hi ha.

—Són tots bastant joves. Sergi Pérez és el primer llargmetratge que dirigeix, Borja Espinosa havia fet algunes coses a la televisió però molt poc en el cinema, vostè no té ni trenta anys... Senten que formen part d'una nova generació que puja amb força?

—Una miqueta, sí. De fet, els quatre nominats a millor director —Agustí Villaronga, Cesc Gay, Dani de la Orden i Sergi Pérez— havien nascut cadascú en una dècada diferent. Fins i tot el Dani és més jove que el Sergi. Té 25 anys i ja ha fet tres pel·lícules. I ha estat alumne nostre a l'ESCAC! Són quatre maneres diferents d'haver après a fer cinema, quatre carreres diferents amb situacions de la indústria diferents i quatre visions diferents.

—En són molts, els qui surten de l'ESCAC. Seria una mica la Masia del cinema català?

—És cert que l'entorn educatiu canvia qualsevol sector econòmic. I penso que l'ESCAC ha fet una feina important per a complir la seva pròpia missió, que era la de canviar una mica el cinema. I canviar ha canviat, en part gràcies a l'ESCAC i en part per altres coses. Però l'ESCAC és una part molt rellevant d'aquesta història.

—Deu haver estat molt més llarg el camí per fer la pel·lícula que el camí per tornar a casa.

—Totalment. La història que explica la pel·lícula són 24 hores i fer la pel·lícula ens ha costat molt de temps...

—És arriscat fer aquest tipus de cinema a Catalunya?

—És directament suïcida. Però la història del Joel no podia acabar bé i nosaltres crec que podem estar contents. La pel·lícula ha anat de mica en mica cap amunt, recollint cada cop més èxits, una mica efecte bola de neu. I la cirereta del Gaudí és el cim al qual podíem arribar...

—Volia dir que, de traves durant el camí, no n'han faltat.

—Totes les que et puguis imaginar. La línia que separa l'audàcia de la imprudència segurament és bastant fina. Nosaltres arribem quan arriba la crisi. L'audiovisual, per com estava configurat, triga dos anys més, però també rebenta. El 2012, que és quan nosaltres ens hi posem, allò és el desert. Hi ha moltíssima gent que ha canviat de professió perquè aquell any no va treballar gens. El final és més dolç, però la situació no és la mateixa. Ha canviat el sector, ha canviat el país.

—**El finançament, per exemple, l'han hagut de buscar tot vostès.**

—A Catalunya desapareix pràcticament el pressupost de Cultura, es redueix a una desena part del que era. El més baix de tots els departaments, malgrat que la competència és autonòmica. Catalunya havia arribat a representar el 40% del sector audiovisual espanyol, perquè s'hi invertien molts diners. I quan arribem nosaltres, el pressupost de la Generalitat cau, a TV3 fan expedients de regulació i retallades...

La cosa està pitjor del que podíem esperar i ens plantejem què fer: esperar a veure si canviava o fer la nostra. I fem la nostra. Posem tots els recursos propis que podem sobre la taula i fem una petita campanya de micromecenatge. Però nosaltres encara teníem l'esperança que cridaríem prou l'atenció —perquè així passa en altres països— per fer-nos valer davant dels actors clau del sector.

—**Que són...**

—Les televisions, que són essencials, les institucions públiques i els que mouen els productes, com els distribuïdors o els festivals. A poc a poc, anem aconseguint suport de moltíssima gent, excepte de les televisions. Hem fet un drama d'autor que bàsicament només interessa a les televisions públiques. És un producte que només promociona la televisió pública, perquè no és un producte comercial. Se suposa que les televisions públiques haurien de vetllar perquè l'imaginari cultural creatiu fos heterogeni i variat.

—**I els van tancar les portes?**

—Ens trobem que la situació és molt, molt dolenta. Pensàvem que, com el director era el més premiat pels seus curts dels que han sortit de l'ESCAC, i que com la pel·lícula és petita i assequible, podríem fer que les televisions hi donessin suport. I ens vam equivocar. I com que les televisions són l'element clau del cinema a Espanya, quedem fora del sistema. Vam picar pedra pensant que en algun moment podríem entrar-hi. Són uns aliats importantíssims, però les televisions no poden decidir tot el cinema que es fa en un país.

—**Potser sí que és simptomàtic que la pel·lícula que ha acabat sent la millor dels Gaudí encara no tingui un acord amb la televisió pública del país.**

—Això hauries de preguntar-ho a la televisió pública. Entenem que és una pel·lícula arriscada, que no és una pel·lícula amable, però creiem que hem fet una bona feina. Des de la humilitat, creiem que hem sabut explicar de la manera més atractiva possible una pel·lícula que no és de crispetes i desconnectar. És una pel·lícula d'emocions i sacseig.

Com més gran és la institució, més fàcilment s'oblida que el públic no és idiota. Especialment

'EL CAMÍ MÉS LLARG PER TORNAR A CASA': L'equip del film recull el Gaudí a la millor pel·lícula. Al centre, Aritz Cirbián agraeix el premi, acompanyat, d'esquerra a dreta, del també productor Martín Samper, de l'actor protagonista Borja Espinosa i del director Sergi Pérez.

les institucions públiques tenen el deure de no tractar els ciutadans d'idiotes i generar un imaginari col·lectiu, una cultura variada i diversa. Si tots féssim drames intensos, el primer que n'acabaria fart seria jo. De fet, la primera pel·lícula que vaig fer va ser una pel·lícula romàntica. La propera, després de la segona del Sergi que va en la mateixa línia, no sé de què anirà.

—**Ja estan treballant junts en un altre projecte?**

—Sí, ja estem preparant la segona, però encara és molt d'hora.

—**No pot donar-ne més detalls?**

—Bé, és la història d'un hermafrodita que marxa de casa com a dona de jove i torna per reconciliar-se amb la seva mare com a home. És una pel·lícula que acaba millor que *El camí més llarg per tornar a casa*, però dins del mateix gènere. Però m'agradaria tornar al tema de les televisions públiques.

—**Endavant.**

—Un dels reptes que tenen les televisions públiques és que no promocionem prou bé el nostre cinema. Ha arribat un moment en què el cinema independent europeu moltes vegades té penjada l'etiqueta d'avorriment. I això és molt injust, perquè no és veritat. A Europa fem magnífiques pel·lícules d'acció, magnífiques comèdies i magnífics drames. Paga la pena conservar aquesta diversitat. I per això cal promocionar les pel·lícules com les pel·lícules es mereixen. Als organismes públics els dic que s'atreveixin. •